

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

З дисципліни: **“Основи наукової діяльності”**

Напрямок підготовки: 6.020303 “Філологія”

Виконав: студент 2 курсу НН ІЗДН
спец. 6.020303; зал. кн. № 122563
ГРІНЧЕНКО Сергій Іванович

Перевірів: доцент кафедри
англійської філології і перекладу
ЖУРАЛВЬОВА Оксана Михайлівна

Київ – 2016

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

1. *Арнольд И.В.* Основы научных исследований в лингвистике. – М.: Высш. шк., 1991. – 140 с.
2. *Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П.* Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. для студентів і викладачів вищ. навч. закладів. – К.: Форум, 2000. – 271 с.
3. *Деркач Л.М.* Актуальні проблеми науково-технічного перекладу. – Д.: НГУ, 2005. – 285 с.
4. *Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М.* Основи наукових досліджень: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 208 с.
5. *Комиссаров В.Н.* Современное переводоведение. Учебное пособие. – М.: Изд-во УРАО, 2004. – 187 с.
6. *Крушельницька О.В.* Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.

ГРІНЧЕНКО СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ

**АНГЛІЙСЬКА ЛЕКСИКА МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ:
СТРУКТУРНІ, СЕМАНТИЧНІ
ТА ДИСКУРСНІ ОСОБЛИВОСТІ**

**План-проспект
наукового дослідження**

Київ – 2016

Міжнародні договори належать до офіційно-ділового стилю, властивості якого загалом ще не отримали належного висвітлення з позицій сучасних досягнень комунікативної лінгвістики. Оскільки мові міжнародних документів присвячено лише незначну кількість праць (В.В.Калюжна, В.І.Євінтов, О.І.Лукашук, С.Є.Максимов, А.Д.Белова, А.Мажур, Т.П.Архипович, З.О.Гетьман, М.С.Власенко, М.Д.Волков, І.М.Дрига), які трактують окремі аспекти цього типу текстів, видається **актуальним** комплексний аналіз мови міжнародних договорів.

Укладання рангового списку тематичних лексем та фразем, вивчення особливостей дискурсу цих документів дозволить глибше зрозуміти їх роль у підмові дипломатичної комунікації, що важливо для теорії інтерпретації і герменевтики, а також для практичних потреб укладання, реферування та перекладу текстів цієї категорії.

Новизна дослідження полягає у тому, що вперше проведено комплексне лінгвостилістичне вивчення англомовних текстів міжнародних договорів на лексико-семантичному та синтаксичному рівнях, а також у лексикографічній, когнітивній та функціональній площинах опису. Розглянуто особливості семантики власних та перейнятих з інших галузей термінологічних лексем і словосполучень. Проаналізовано визначальні дискурсні риси цих документів у їх частинах, зокрема когнітивне структурування основних положень міжнародних договорів.

Основна мета дослідження – аналіз та систематизація арсеналу лексики міжнародних договорів, яка ще не була предметом спеціального аналізу, ідентифікація та простеження частотних лексичних одиниць, властивих текстам цього піджанру, зокрема продуктивних структур, до складу яких входить лексика, що сприяє реалізації теми домовленості, а також її прагматика на різних рівнях та у різних частинах текстів міжнародних договорів.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- з'ясувати характерні риси мови міжнародних договорів;
- виділити пласт лексики, якою послуговуються для укладання текстів міжнародних договорів та виділити з текстів договорів лексичні одиниці, що сприяють реалізації теми домовленості (договірну лексику) і встановити продуктивні структурні моделі синтагматичної дистрибуції;
- проаналізувати рекурентність виділених моделей;
- проаналізувати на морфологічному, лексико-семантичному, синтаксичному, стилістичному актуалізацію виділених структур.

Об'єктом дослідження виступають семантико-архітектонічні та синтактико-стилістичні особливості текстів міжнародних договорів, зумовлені насиченістю їх континууму спеціальною лексикою.

Предметом вивчення є 19 парадигматичних рядів, до яких входять 48 лексичних одиниць, що сприяють реалізації теми домовленості. Ряд аналізованих лексем перебуває у взаємних словотвірних-мотиваційних відношеннях, охоплюючи здебільшого лише частину словотвірних гнізд.

Методи дослідження зумовлені метою та специфікою проаналізованого матеріалу. Для розв'язання поставлених завдань застосовано комплексну методику дослідження. Використано прийоми дистрибутивного, трансформаційного, компонентного аналізу, а також елементи контрастивного методу. Проведено лексикографічне обстеження та здійснено кількісний аналіз фактологічного матеріалу.

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що основні положення, узагальнення й висновки роботи поглиблюють наші уявлення про прагматику політико-правового дискурсу. Опрацьовано різні аспекти проблеми лексичної структури міжнародних договорів.

Практичне значення праці полягає у тому, що дані, одержані в результаті дослідження, можна застосовувати у спецкурсах та спецсемінарах із лінгвостилістики, лексикології, термінознавства, ділової мови, а також у викладанні теорії і практики перекладу.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків і бібліографії.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, окреслено мету і завдання дослідження, визначено актуальність та новизну роботи, прогнозовано її теоретичне та практичне значення, подано загальну характеристику матеріалу та методи його аналізу, а також сформульовано основні положення, що виносяться на захист.

У **першому розділі** – *“Теоретико-методологічні засади політологічного дискурсу”* – здійснено критичний огляд літератури і викладено основні теоретичні та концептуальні положення. Зосереджено увагу на категоріальних поняттях *функціональний стиль, дискурс, регістр, жанр, політологічна література, політологічна лексика*. Особливу увагу приділено міжнародним договорам як піджанру міжнародних документів.

У **другому розділі** – *“Лексичні особливості текстів міжнародних договорів”* – виділено пласт лексики, якою послуговуються для укладання текстів міжнародних договорів, проведено її розмежування за етимологією, професійним походженнями, а також лексичним наповненням і функціональністю фраземіки. Проаналізовано лексичні особливості текстів договорів. Окремий параграф присвячено розгляду договірної лексики.

Третій розділ – *“Дистрибутивні моделі та семантика лексики домовленості”* – присвячено структурному, морфологічному та семантичному аналізу слів і словосполучень, що сприяють реалізації теми домовленості у текстах міжнародних договорів.

У **четвертому розділі** – *“Семантико-стилістична функція та когнітивний потенціал текстів міжнародних договорів”* – аналізуються стиль та комунікативні завдання, а також особливості реалізації дискурсних рис міжнародного договору у преамбулі, матеріальній та заключній частинах.

У **висновках** узагальнені основні теоретичні та практичні результати роботи, окреслені перспективи подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Белова А.Д.* Поняття “стиль”, “жанр”, “дискурс”, “текст” у сучасній лінгвістиці // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Іноземна філологія. – К.: Київськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. – Вип. 32. – С. 11-14.
2. *Бутакова Л.О.* Авторское сознание как базовая категория текста: когнитивный аспект. Автореф. дис. ... док. филол. наук: 10.02.04. / Алт. гос. ун-та. – Барнаул, 2001. – 43 с.
3. *Власенко М.С.* Комуникативно-прагматичний аспект іспаномовного законодавчого тексту: Дис... канд. філол. наук: 10.02.05. – К., 2001. – 246 с.
4. *Володина М.Н.* Когнитивно-информационная природа термина. – М.: МГУ, 2000. – 127 с.
5. *Гетьман З.О., Архипович Т. П.* Текст як інформаційна мовленнєва одиниця // Проблеми семантики слова, речення та тексту: Зб. наук. пр. – К.: КДЛУ, 1999. – Вип. 2. – С. 38-41.
6. *Гудманян А.Г., Сулова Г.А., Иванова Н.И.* Англійська мова. Translation of official documents on civil aviation: Навч. посіб. – К.: КНАУ, 2005. – 140 с.
7. *Дудник М.М.* Співвідношення денотативної і конотативної інформації при перекладі. Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16. / Київськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка – К., 2001. – 23 с.
8. *Карабан В.І.* Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 564 с.
9. *Чередниченко О.І.* Об'єднавча функція мови // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Іноземна філологія. – К.: Київськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. – Вип. 34. – С. 6-8.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
11. Kageura K. The Dynamics of Terminology. A Descriptive Theory of Term Formation and Terminological Growth. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publ. Company, 2002. – 322 p.

АНОТАЦІЯ

Грінченко С.І. Англійська лексика міжнародних договорів: структурні, семантичні та дискурсні особливості.

Робота присвячена комплексному аналізу мови текстів міжнародних договорів, особливостям функціонування спеціальної, зокрема договірної, та фахової лексики, деяким аспектам слововживання на морфологічному, семантичному, синтаксичному рівнях, а також у лексикографічній, когнітивній та функціональній площинах опису. Розглянуто особливості семантики власних та перейнятих з інших галузей термінологічних лексем і словосполучень. Проаналізовано визначальні дискурсні риси цих документів у їх частинах, зокрема когнітивне структурування основних положень міжнародних договорів.

Комунікативні завдання міжнародних договорів, вимоги до їх написання та обмеження, які діють при цьому, мають визначальний вплив на добір та використання мовних засобів вираження, що робить ці документи мовно своєрідними.

Ключові слова: міжнародний договір, лексика домовленості, спеціальна лексика, словосполучення, структурна модель, дискурсні риси.

Правила оформлення анотації:

Обсяг тексту анотації – 1 повна сторінка формату А 4.

Стандарти:

- кегль – 14 pt,
- міжрядковий інтервал – 1,5,
- абзацний відступ – 1,25 см,
  - поля – 2 см,
- шрифт – Times New Roman,
- мова анотації – УКРАЇНСЬКА

SUMMARY

Grinchenko S.I. English Vocabulary in the Texts of International Agreements: Structural, Semantic and Discourse Peculiarities.

The research deals with a comprehensive study of the language of international agreements. The work provides some insights into semantic structure, pragmatic as well as stylistic functioning of terms, terminological word-combinations and special vocabulary of these instruments. An attempt has been made to spot a number of lexical peculiarities which are characteristic of the language of international agreements on the morphological, semantic, syntactic levels and also in lexicographic, cognitive and functional perspectives. A special attention has been paid to the main peculiarities of discursal features in three segments of these international legal-political instruments. A thorough analysis of the cognitive structure of the main provisionary clauses of international agreements has also been conducted.

A detailed analysis of the texts of international agreements makes it possible to draw the conclusion that communicative purposes of these documents as well as requirements and restrictions on their drafting are of crucial importance to the selection of language means and the ways of their usage.

Key words: international instruments, lexis denoting agreement, special vocabulary, word-combination, structural model, discourse features.

Правила оформлення анотації:

Обсяг тексту анотації – 1 повна сторінка формату А 4.

Стандарти:

- кегль – 14 pt,
- міжрядковий інтервал – 1,5,
- абзацний відступ – 1,25 см,
  - поля – 2 см,
- шрифт – Times New Roman,
- мова анотації – АНГЛІЙСЬКА